

2026-02-02

Landsbygds- och infrastrukturdepartementet
Ert dnr LI2025/01648

Remissvar på Landsbygds- och infrastrukturdepartementets promemoria Åtgärder för att säkerställa veterinär beredskap under jourtid (Ds 2025:27)

Sammanfattning

Utredningens förslag syftar främst till att öka privata veterinärers deltagande i beredskap under jourtid.

Möjligheten till ett ökat samarbete med privata veterinärer välkomnas. Vi önskar dock belysa att det kan finnas vissa svårigheter med föreslagna åtgärder. Frågor som rör stödsystem, arbetstidsreglering, ersättningar, bemanning och arbetsmiljö kvarstår och accentueras när fler parter involveras. Frågorna behöver hanteras omsorgsfullt och grundligt.

Föreslagna ersättningsbelopp för beredskapspass är inte ett tillräckligt starkt incitament för att få privata veterinärer att delta i beredskapsarbetet.

De lämnade förslagen hanterar inte tillgången till veterinär beredskap 08:00-17:00 på vardagar vilket vi ser som en stor brist i utredningen.

Sammanfattningsvis ställer sig förbundet positivt till att privata veterinärer ges möjlighet att ta del av statliga medel för att upprätthålla veterinär beredskap. Vi delar utredarens bedömning att beredskapsplikt för veterinärer under jourtid inte ska införas. Vi ser förslaget om att Jordbruksverket ska ansvara för organisering av beredskapen som rimlig och att när man går in i beredskapsverksamhet som finansieras av offentliga medel också har att uppfylla vissa villkor, som att t.ex. vara ansluten till Jordbruksverkets beredskapstjänst. Vi anser också att huvudregeln ska vara att den som går in i beredskapsverksamheten ska ansvara för jourberedskap för samtliga djurslag.

Vi delar dock inte alla utredningens slutsatser och ser där stora risker för djurskyddet, smittskyddet samt arbetsmiljön för veterinärerna. Utredningen lägger mycket detaljerade förslag då det gäller t.ex. tider för beredskapspass. Den beredskapsersättning som föreslås är dessutom extremt låg och vår bedömning är att den inte kommer locka några aktörer att gå in i verksamheten. Att dessutom reglera den här typen av frågor i förordning ser vi som synnerligen olämpligt. Såväl tidsramar, villkor och ersättningsnivåer ska i stället hanteras genom avtal mellan

de vårdgivare (veterinär eller veterinärklinik) som går in i beredskapsverksamheten. Det är också viktigt att påpeka att Sverige är ett avlångt land med stor variation då det gäller djurtäthet. Det går därför inte att bygga en beredskapsfunktion som bygger på en fastställd ersättning som är lika över hela landet. Det måste också finnas en öppenhet för olika typer av lösningar utifrån behov och förutsättningar i respektive veterinärområde.

Vi delar inte utredningens förslag att enbart lantbrukets djur ska omfattas fullt ut, och att sällskapsdjur helt utesluts.

Nedan framförs våra synpunkter i mer detalj.

7.2. Omfattningen av det statliga åtagandet

Det statliga åtagandet är och kommer enligt utredningen fortsatt vara att säkerställa att det finns tillgång till veterinärer för hälso- och sjukvård för djur i människans vård.

Vi ställer oss positiva till att den nuvarande omfattningen då det gäller lantbruksdjur inte inskränks men ställer oss frågande till förslagen då det gäller häst och sällskapsdjur, eftersom vi anser att frågan om veterinär beredskap måste ses ur ett helhetsperspektiv. För de flesta veterinärer omfattar verksamheten vanligtvis ett flertal djurslag, och att under beredskapstid agera olika utifrån vilket djurslag det är som har behov av veterinärvård kommer ställa veterinären inför dilemman. Det finns också i förslaget en stor otydlighet över när hästar är berättigade till hjälp i fält och hur veterinärer bör prioritera under sin beredskapstid när de erhåller ersättning.

Det kan finnas tillfällen då det är meningsfullt att bedöma behovet av vård som staten ska tillhandahålla i ett specifikt område och för ett specifikt djurslag. Att däremot helt utesluta sällskapsdjur ur åtagandet på nationell basis utan en sådan bedömning anser vi riskerar negativa konsekvenser på många plan. Här finns olika synsätt men från sammantaget anser förbundet att det finns stora risker med att exkludera vissa djurslag.

Att kunna erbjuda avlivning är viktigt. Vi förväntar oss dock att minimikraven på den veterinära beredskapen innebär en högre ambitionsnivå än enbart avlivning i fall där annan behandling är möjlig ekonomiskt och djurskyddsmässigt. Akuta insatser kan ofta vara enkla och göras med relativt små medel tills annan vård kan ges och det bör vara veterinärens professionella bedömning som avgör lämpliga akuta åtgärder. I praktiken riskerar djur som hade gått att rädda att förloras och arbetsmiljön för den veterinär som enbart har möjlighet att erbjuda avlivning blir lidande med missnöjda djurägare, etisk stress samt svårigheter gällande livförsäkringar gentemot försäkringsbolag. Vår bedömning är att en sådan konstruktion riskerar att göra det ännu mindre attraktivt för privata veterinärer att gå in och ta beredskap under jourtid, och försämrad arbetsmiljö för distriktsveterinärer, där ju beredskapen är en del av anställningen. Att göra en åtskillnad mellan olika djurslag då det gäller det statliga åtagandet för djursjukvård under beredskapstid kan alltså ge allvarliga etiska konsekvenser för de veterinärer som har ett beredskapsansvar, och det ser vi som oacceptabelt.

Vi ser det som rimligt att det statliga åtagandet för djursjukvård under beredskapstid begränsas till akut vård som inte kan avvakta till ordinarie arbetstid. Att tro att det går att ta fram en vägledning om vilka åtgärder som bör omfattas av sådan akut vård ser vi mer skeptiskt på. Veterinärmedicin är ett omfattande område och fokus bör i stället ligga på utbildningsinsatser riktade till veterinärer som deltar i beredskap under jourtid (se mer under Behov av

utbildningsinsatser nedan). Vi ser även en stark oro för att det i förslaget är relativt otydligt vad som gäller som minsta accepterade insats för olika djurslag och vad som krävs av veterinären för att få tillräkna sig stödet.

Förbundet avvisar därför utredningens förslag då det gäller inskränkningen av det statliga ansvaret. Vi anser dock att det statliga åtagandet för djursjukvård under beredskapstid ska vara ett sistahandsansvar – i de områden där marknaden har löst beredskapsfrågan så finns det givetvis ingen anledning att staten går in.

Beredskap för akutsjukvård vardagar 8-17 ser vi som en viktig del av beredskapsfrågan som helt har utelämnats i utredningen. Behovet av akutsjukvård finns dygnet runt och måste fungera oavsett tid på dygnet. Att upprätthålla en god tillgänglighet dagtid och särskilt i en fältverksamhet är kostsamt. Här behövs vidare analys för att få en sanningsenlig bild av behovet av akutsjukvård under dygnets alla timmar.

7.3.1 Ansvaret för det statliga åtagandet

Ansvaret för det statliga åtagandet föreslås fortsatt ligga hos Jordbruksverket i sin helhet. Kopplingen mellan Jordbruksverket och Distriktsveterinärerna i förvaltning och organisation är svåröverskådlig i dagsläget men trots allt relativt omfattande.

Man bör även ha i åtanke att det finns andra former av veterinär beredskap som åligger staten och därmed Jordbruksverket, såsom smittskydds- och krisberedskap. Häri spelar nuvarande struktur med Distriktsveterinärerna en viktig roll då den enskilda veterinären i klinisk beredskap även ansvarar för detta. Inom Distriktsveterinärerna är dessa olika former av beredskap inte åtskilda men med en större andel privata aktörer så behöver man se över hur annan beredskap upprätthålls.

Vi efterlyser ett förslag där man utgår från samverkan mellan de veterinära resurser som finns inom ett jourdistrikt. Redan idag finns fungerande samverkan mellan DV och privata veterinärer på ett antal jourdistrikt och det här är exempel som behöver lyftas och få spridning. Utredarens bedömning om vikten att möjliggöra för privata aktörer att vara en del av beredskapen ser vi positivt på, men vi vill poängtera att det redan idag finns positiva exempel på lokal nivå om hur det kan lösas och vi ser det också som viktigt att det ska finnas en öppenhet för att lösningarna kan se olika ut utifrån de lokala förutsättningarna.

Vi anser också att länsstyrelsen/länsveterinären ska få ett uppdrag att underlätta för samverkan. Av avsnitt 5.4.2 framgår att länsstyrelsen redan idag har ett ansvar för regional ledning av veterinärverksamhet t.ex. i händelse av krig. Vi anser att detta borde kunna utvecklas till att också handla om ett ansvar även vid normala förhållanden. Vår bedömning är att länsstyrelse/länsveterinär skulle kunna ha ett regionalt ansvar för ett väl fungerande veterinärväsende i sitt län, och vara den part som samlar veterinärkåren i länet och underlättar för de samverkanslösningar som passar i just det länet. Det är viktigt att poängtera att framgångsfaktorn för att nå målet med funktionell veterinärvård för samtliga djurslag är kollegial samverkan snarare än konkurrens och vår bedömning är att dessa frågor är lättare att diskutera på regional nivå än nationell.

7.3.2 Distriktsveterinärernas verksamhet

Man har i utredningen konstaterat att man inte kan tvinga privata aktörer att hålla beredskap och att Distriktsveterinärerna fortfarande behöver finnas för att täcka upp beredskapspass vid behov om djurskyddet ska kunna garanteras.

Utredningens förslag och dess effekter på både kort och lång sikt innebär omfattande förändringar för Distriktsveterinärerna. Detta gäller inte minst alla medarbetare som behöver tydlighet och konkreta besked om hur deras arbetsuppgifter, arbetssituation och arbetsvillkor skulle påverkas och förändras av utredningens förslag. Konsekvenserna för Distriktsveterinärerna och dess medarbetare är inte belysta i utredningen. Privata aktörer kan vara mer flexibla och även sårbara i sitt beredskapsåtagande, de kan både åta sig beredskap och säga upp åtagandet igen inom en relativt kort tidsperiod medan man bör tänka på att det tar tid att både växla ner och upp en sådan organisation som Distriktsveterinärerna för att möta beredskapsbehovet som kvarstår. Vi ser dessutom en betydande risk att de åtgärder som föreslås i förlängningen kan leda till att Distriktsveterinärernas attraktivitet som arbetsgivare minskar.

7.3.3 Upphandling av tjänster av allmänt ekonomiskt intresse

Upphandlingsförfarandet som hittills funnits har varit för komplext för mindre aktörer att förhålla sig till. Det har behövts en större organisation än vad mindre veterinära verksamheter har för att kunna gå in i en upphandling samt leverera på de punkter upphandlingarna har krävt. Detta är viktigt att förenkla framåt om man vill att fler privata ska delta i beredskapsarbetet. Utredningen redogör för det låga intresset som vårdgivare historiskt visat då det gäller att lägga anbud vid upphandling av veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse. Det är inte något som förvånar oss. Att gå in och skriva fleråriga avtal om antal beredskapspass kan vara svårt för ett enmans- eller fåmansföretag.

Utredningen verkar ha missat att det går att använda betydligt flexibla modeller för offentlig upphandling. Bilaga 2 till LOU (Lagen om offentlig upphandling) listar sociala tjänster och andra särskilda tjänster som hanteras med flexibla regler enligt 19 kap. LOU. Här ingår bland annat Veterinärtjänster (CPV-kod 85200000-1). Det innebär förenklade förfaranden och att nyttja denna möjlighet är mycket viktigt. Att göra en upphandling som en förenklad form av dynamiskt inköpssystem kan vara ändamålsenligt för att öka attraktiviteten för privata veterinärer att gå in i beredskapsarbetet.

Här anser vi att en fördjupad analys ska göras utifrån hur upphandlingsförfarandet kan förenklas så att det blir attraktivt att lägga anbud. Det som gäller för den vårdgivare som tilldelas vid upphandlingen ska givetvis regleras i avtal som ska följas av parterna, men att kunna anpassa upphandlingen efter lokala förhållanden utifrån de aspekter som kommer fram i samrådet inför upphandlingen ser vi som viktigt för att ett åtagande under beredskap ska vara attraktivt att gå in i.

7.4 Skyldighet för privata veterinärer att delta i beredskapen

Vi delar utredningens bedömning i fråga om att veterinärer inte ska ha skyldighet att tillhandahålla beredskap.

7.5.1 Beredskapsersättning ska införas för veterinärer som åtar sig beredskap för djursjukvård för lantbrukets djur och i vissa områden för häst

Förbundet delar utredningens förslag om att beredskapsersättning ska införas för aktörer som står i beredskap under beredskapstid.

Att ersättningen inte skall gälla vissa områden för häst och inte alls för sällskapsdjuren ser vi som en stor risk för framför allt glesbygdsområden och särskilt i norra delar av landet där det redan idag är svårt att få tag på veterinär. Det är en betydande risk att djur lider och dör i väntan på vård samt vid långa transporter.

7.5.2 Mottagare av beredskapsersättning och villkor för att få ersättning

Vad avser åtagandets geografiska avgränsning bör det strävas efter rimliga inställelsetider. Såsom förslaget lagts fram om länsindelning är detta för stort för att möjliggöra en effektiv och ändamålsenlig beredskap. Vi anser att man behöver sträva efter mindre veterinära beredskapsområden både med hänsyn till djurskyddet samt ur ett arbetsmiljöperspektiv för veterinärer.

Med för stora geografiska områden att täcka så är det en överhängande risk för mycket långa arbetspass under beredskapstid. Vid arbete större delar av kvällen och natten så rör det sig inte längre om att man håller beredskap utan att man arbetar jour. Det är viktigt att man inte förväxlar arbetstidsformerna jour och beredskap.

7.5.3 Beredskapspass och beredskapsersättningens storlek

Den beredskapsersättning som föreslås är extremt låg och vår bedömning är att den inte kommer locka några aktörer att gå in i verksamheten.

Distriktsveterinärerna har under lång tid haft problem med arbetsmiljön, i synnerhet kopplat till arbetstid och beredskap. Det har gjorts många förbättringar under senare år och en viktig del är att det finns större möjlighet till återhämtning i direkt anslutning till beredskap. För att den möjligheten ska finnas krävs det i grunden att beredskapen är tillräckligt lönsam och att personalgruppen är tillräckligt stor. För att nå målet fler veterinärer i statlig beredskap måste ersättningen ökas till minst det dubbla. För det måste inte bara ersättningsbeloppen per pass regleras, utan beredskapsområden begränsas i storlek och anpassas till privata fältveterinärers befintliga praktikområden. Ersättning i denna storleksordning kommer möjliggöra att ta in fler veterinärer för beredskap, så att återhämtning av sömn, semester och nödvändig vård av barn kan tas ut. Först när och om fältveterinärer uppnår samma levnadsförhållanden som övriga samhället kommer fler veterinärer att kunna rekryteras till fältverksamhet.

Man måste ta hänsyn till de inkomstbortfall som uppkommer dagtid för verksamheten av att hålla beredskap och med hänsyn till det så anser vi att ersättningsnivåerna är för låga. Den ekonomiska ersättningen för beredskapspass måste därför vara tillräckligt hög för att ett system med olika aktörer ska vara hållbart över tid. Nuvarande ersättningsförslag bedöms vara långt därifrån och risken finns att man försämrar arbetsmiljön för både privata veterinärer och distriktsveterinärer.

Ersättningen behöver vidare indexregleras och kunna utges till såväl aktiebolag som enskild firma.

7.5.4 Förenlighet med statsstödsregler och regler om offentlig upphandling

Alternativa lösningar, t.ex. regionalisering, bör undersökas för att kunna öka ersättningsnivåerna (som i utredningens förslag blir för låga utifrån tolkningen av kommissionens SGEI-beslut - Services of General Economic Interest) och därmed göra det hållbart och attraktivt att arbeta som veterinär i beredskap för såväl privata som statliga distriktsveterinärer.

7.5.5 Tillsyn och sanktioner

Ingen kommentar till detta avsnitt.

7.6 Organisering av beredskapen och administrering av beredskapsersättningen

Samordning i en nationell beredskapstjänst är nödvändigt och kan medföra större flexibilitet för veterinärer samt ökad tillgänglighet för djurägare till veterinär beredskap. Samtidigt finns många utmaningar med en sådan organisation.

Att bedriva en landstäckande dygnet-runt-verksamhet som Distriktsveterinärerna är komplext med många dimensioner av utmaningar. Idag finns utarbetade ramar som rymmer allt ifrån bemanning och resursplanering till tekniska stöd och datorsystem så som journalsystem.

Utredningens uppskattade arbetsinsats och kostnad för att bedriva en tjänst liknande 9900 (Distriktsveterinärernas beredskapstelefon) verkar mycket underskattad och endast schabloniserad. För att få faktiska siffror för detta krävs en mer djupgående analys av kostnad och arbetsinsats för denna typ av verksamhet.

Att flytta 9900 från Distriktsveterinärerna skulle även försämra en redan utarbetad förbättring av arbetsmiljöarbetet som denna bidragit med, då 9900 exempelvis hjälper till vid hot- och våld, trafikolyckor, samt samordnar kollega i beredskap. 9900 används även av tullverket för att vid gränskontroller få tag i officiella veterinärer samt av livsmedelsverket för undantagsbeslut avseende att djur får stå över en natt på slakterier.

Ytterligare en svårighet kring samordning som utredningen inte tagit hänsyn till är hur man ska lösa att patientinformation/journaler ifrån olika aktörer ska kunna delas. Det är även en styrka att 9900 har tillgång till journaler och i vissa fall kan ge rådgivning utan att kontakta veterinär.

7.7 Ersättning för veterinärkostnader för avlägset belägen djurhållning

Förbundet instämmer med att en översyn behövs och behöver anpassas kontinuerligt över tid.

7.8 Behovet av utbildningsinsatser

Vi instämmer i att utbildning är viktigt, men för att upprätt hålla sina kompetenser behöver man också regelbundet arbeta med de specifika djurslagen på en allmän basis. Kompetenskrav inom beredskap för lantbruksdjur och/eller häst bör införas, för att förhindra att oseriösa vårdgivare erbjuder okvalificerad arbetskraft.

Uppdraget kräver hög kompetens utöver grundutbildningen då det utförs som ensamarbete så erfarenhet från vardagen krävs.

Oavsett hur man organiserar beredskapen framöver bör man ta tillvara den kunskap, kompetens, erfarenhet och struktur som redan finns inom Distriktsveterinärerna.

Även här anser vi att länsveterinärerna kan spela en roll då det gäller att fånga upp eventuellt utbildningsbehov och anordna regionala veterinärträffar på relevanta tema, vilket är en funktion som länsveterinärerna haft tidigare.

7.9 Finansiering av beredskapsersättning och beredskapstjänster

Utredningen har inte kunnat beräkna en kostnad av förklarliga skäl. Vi noterar att utredningen presenterar att besparingar kommer kunna göras hos Distriktsveterinärerna, vilket vi inte ser är fallet. Om privata aktörer skall tillåtas att ansvara för endast ett visst djurslag så blir utfallet att det behöver ersättas för dubbla beredskaper. Lägg då även till Distriktsveterinärerna är fortsatt ålagda att hålla en beredskap för nationellt smittskydd samt att man förväntas finnas på ställen där marknaden själv inte kan upprätthålla en beredskap. Detta medför att Distriktsveterinärerna behöver behålla en grundbemanning vilket resulterar i att de stora kostnaderna fortfarande kvarstår och intäktsbortfall som följd av föreslagna åtgärder kan öka kostnaden ytterligare för att hålla beredskap.

I dagsläget gör sällskapsdjuren det möjligt att hålla beredskapen för lantbrukets djur och häst i delar av landet där det annars hade behövts betydligt mer statliga medel för att bedriva denna verksamhet. Så med andra ord så är anslaget som ges idag redan i underkant för att täcka en beredskap över hela landet.

En förutsättning för att öka intresset att delta i beredskap under jourtid är att ersättningen är tillräckligt hög så att jourverksamhet ses som ett attraktivt komplement till den ordinarie verksamheten. Utredningen gör bedömningen att kostnaden för beredskapstjänsten kommer uppgå till cirka 10 miljoner kronor årligen, men har i sitt förslag lagt ersättningsnivåerna på nivåer som vi inte bedömer som attraktiva.

Enligt utredningen så står de privata aktörerna på veterinärmarknaden för 93 procent av den totala nettoomsättningen och distriktsveterinärerna för 7 procent (år 2020). Enligt Jordbruksverkets årsredovisning 2024 finansieras 85 procent av Distriktsveterinärernas verksamhet av intäkterna från kund, vilket innebär att veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse (som finansieras av anslaget Bidrag till veterinär fältverksamhet) är en mindre del av Distriktsveterinärernas verksamhet. Av detta utgör jourverksamheten knappt 35 % av anslaget Bidrag till veterinär fältverksamhet. Det innebär att sett till den totala veterinärmarknaden är beredskap under jourtid, som finansieras av offentliga medel, en mycket liten del. Samtidigt anses den av många aktörer fylla en viktig funktion för att säkra ett gott djurskydd.

7.10 Behovet av författningsändringar

Specifika synpunkter på författningsförslagen:

Förordning (2009:1397) om veterinär service av allmänt ekonomiskt intresse

Förbundet avstyrker utredningens förslag till ändring av 1 § punkt 2 och 3.

Förordning (2009:1464) med instruktion för Statens jordbruksverk

Förbundet avstyrker utredningens förslag då det gäller ändring av 10 § punkt 2, och anser att nuvarande lydelse ska fortsätta gälla.

Förbundet tillstyrker utredningens förslag till ändring av 22 §.

Förordning (2025:683) om statens ansvar för veterinär verksamhet

Förbundet avstyrker utredningens förslag till ändring av 2 § och 3 §.

Förbundet tillstyrker utredningens förslag till ändring av 10 §.

Förbundet anser avseende 18 § att ersättningsnivåer bör fastställas i samverkan med aktörer och fackförbund samt kunna justeras över tid och bör därför regleras på annat sätt än genom förordning.

Även då det gäller övriga ändringar som handlar om praktiska detaljer då det gäller beredskapsersättning, beredskapstid, beredskapstjänst ser vi det som ytterst olämpligt att fastställa sådant som tider, belopp med mera i en förordning. Ska beredskapsersättningen bli attraktiv måste det finnas en flexibilitet i systemet och dessa detaljer bör i stället fastställas i respektive avtal mellan Jordbruksverket och vårdgivare. Förbundet avstyrker därför samtliga förslag utom sådana som av juridiska skäl är nödvändiga för att införa en beredskapsersättning och beredskapstjänst.

Avslutande kommentar

Avslutningsvis önskar vi framföra att veterinär beredskap är en komplex fråga. Det är viktigt att man avvarar tillräckligt med resurser för att utreda alla aspekter och inte gör snabba förändringar. I sin iver att lösa ett problem kan man annars riskera att i stället skapa flera nya.

Remissvaret har framtagits av förbundets sektioner för Smådjur, Häst och Husdjur, Djurskyddsutskottet samt Saco-S-DV och förbundets Företagarråd

Med vänliga hälsningar
Sveriges Veterinärförbund